

Verksamhetsberättelse Barnrättscentrum 2019

Inledning

Under 2019 har verksamheten vid Barnrättscentrum (BRC) fortsatt utvecklats och fördjupats. Den övergripande ambitionen för verksamheten är att BRC ska vara en nationellt samlande forskningsplattform för barnrättsligt inriktad forskning – men även internationellt framstående. Detta uppnås genom att BRC dels utgör en *forskarmiljö* för forskare med barnrättslig inriktning vid Juridiska fakulteten, dels en tvärvetenskaplig *mötesplats* för forskare från hela det humanvetenskapliga området på Stockholms universitet. Till detta kommer att BRC i ökad grad utgör navet i ett barnrättsligt inriktat *nätverk* av forskare från olika vetenskapliga fält såväl nationellt och internationellt, men också ett kontaktnät som innefattar företrädare för myndigheter och organisationer samt praktiker med intresse för barnrättsliga frågor.

Ledning

Under året har BRC:s operativa ledning ändrats något. Wiweka Warnling Conradson, som varit föreståndare sedan BRC inrättades 2012, gick i pension den 30 juni varför en ny föreståndare utsågs från och med den 1 juli 2019. Rektor beslutade den 11 april att utse universitetslektor (numera professor) Pernilla Leviner, Juridiska institutionen, till föreståndare för perioden 2019-07-01-2020-12-31. Pernilla Leviner, tidigare ställföreträdande föreståndare, tog därmed över rollen som föreståndare. Styrelsen beslutade också vid mötet den 14 oktober 2019 att föreslå att Kavot Zillén, docent i offentlig rätt, utses till ny ställföreträdande föreståndare. Beslut i denna fråga fattades den 30 januari 2020 av rektor för Stockholms universitet, varpå Kavot Zillén utsågs som ställföreträdande föreståndare för perioden 2020-01-01- 2020-12-31.

Forskning och forskare

Som framgår ovan är en central del i BRC:s verksamhet den forskarmiljö som finns vid Juridiska fakulteten. Under 2019 var ca tio disputerade forskare verksamma vid BRC – vissa med specifikt barnrättsligt fokus på sin forskning och andra med viss barnrättsligt inriktad forskning. Därutöver är åtta doktorander med barnrättslig inriktning i sin forskning verksamma vid BRC. Utöver att vara en forskarmiljö vid Juridiska fakulteten fungerar BRC även som en mötesplats för forskare från hela det humanvetenskapliga området på Stockholms universitet, vilket innebär att många fler forskare vid

universitetet har koppling till BRC och bland annat regelbundet deltar i centrets seminarier. Vilka forskare som verkar i BRC:s forskarmiljö och vilken forskning de bedriver framgår på BRC:s hemsida¹, där det också finns länkar till respektive forskares publikationslistor.

Konferenser, seminarier m.m.

BRC:s seminarier har även under 2019 varit en viktig del av verksamheten. Under 2019 har BRC arrangerat följande seminarier:

Mars: Releaseseminarium för Kavot Zilléns bok *Barn i välfärdsstatens utkant*. BRC anordnade även, tillsammans med Skadeståndspanelen vid Stockholm Centre for Commercial Law (SSCL), forskarseminarium med Johanna Schiratzki på temat ”Gränser för upprättelse – en analys av Ersättningsnämndens beslut”.

Maj: Specialiståklagare Emelie Källfelt och Annika Wennerström vid Nationella åklagaravdelningen, Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet höll i ett seminarium på temat ”*Övergrepp mot barn på nätet*”. BRC anordnade tillsammans med Civil Rights Defenders, Advokatsamfundet och Rådgivningsbyrån ett riksdagsseminarium på inbjudan från Rasmus Ling (MP) och Barbro Westerholm (L). Temat för seminariet var ”*Medicinska åldersbedömningar av asylsökande*”. I panelen satt:

- Rebecca Thorburn Stern, docent och universitetslektor i folkrätt vid Uppsala universitet, tidigare gästforskare vid BRC.
- Tomas Fridh, advokat på Fridh Advokatbyrå i Göteborg.
- Sofia Rönnow Pessah, jurist på Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar (numera Asylrättsbyrån).
- Tilda Pontén, jurist och ansvarig för migrationsfrågor, Civil Rights Defenders.

September: Diskussionsseminarium med Bernadette Saunders angående delaktighet för och involvering av barn och unga i forskning och därtill kopplade etiska frågor.

December: Forskarseminarium med Anna Kaldal och Susanna Johansson på temat ”*Barnahus - en (nordisk) samverkansmodell i gränlandet mellan straff- och socialrätt*”.

¹ Se www.jurfak.su.se/barnrattscentrum/

Det har även anordnats interna evenemang. För forskare på Juridiska fakulteten med koppling till BRC anordnas en gång i månaden BRC-lunch. Under året har försök gjorts att använda luncherna för att diskutera relevant rättsutveckling och presentera forskning på ett mer informellt sätt. Bland annat har en lunch anordnats för att diskutera Högsta domstolens avgörande i NJA 2019 s. 504 *Det kaliforniska surrogatarrangemanget*.

En intern BRC-workshop arrangerades den 17–18 januari, under vilken arbetet med att anordna kurser för stiftelsen Barn & Rätts räkning inleddes. I oktober anordnades även en workshop med grundaren av Altalex, Jonas Ekfeldt, om möjligheten att starta barnrättsliga kurser som e-utbildning för att sprida BRC:s ämnesexpertis.

Forskare med anknytning till BRC har även blivit inbjudna att hålla seminarium inom seminarieserier anordnade av andra centrala ämnesområden. Den 9 april höll Pernilla Leviner ett sådant seminarium om *”Delaktighet för barn - vad betyder Barnkonventionens paradartikel?”* i Allmän Rättsläras seminarieserie. Den 25 september deltog Kavot Zillén i ett profilsseminarium på det humanvetenskapliga området på temat Makt, demokrati och välfärd, där bl.a. barnrättsliga aspekter och barnfattigdom behandlades.

Under 2019 disputerade Louise Dane, vars arbete delvis finansierats av BRC, på avhandlingen *”Den reglerade invandringen och barnets bästa: Barns rätt till familjeliv och privatliv enligt barnkonventionen, Europakonventionen, EU-rätten och svensk utlänningslagstiftning”*.

Med anledning av H.M. Drottning Silvias födelsedag i december 2018 gav Stockholms universitet, genom BRC, drottningen en föreläsningsserie – *The Stockholm University Biannual Lecture on Child Law and Children’s Rights in Honour of Her Majesty Queen Silvia of Sweden*. Rektor har beviljat BRC medel för anordnandet av tre sådana föreläsningar (att ordnas vartannat år) om totalt 705 000. Beslutet om medel kom den 2 maj 2019. Planering och arbete med genomförandet av den första föreläsningen, som kommer hållas den 27 april 2020, har pågått under 2019.

Utöver dessa aktiviteter har forskare med anknytning till BRC deltagit och representerat centret vid ett flertal olika evenemang och konferenser både nationellt och internationellt.

Vetenskaplig och samhälllig samverkan

Företrädare för BRC samverkar i stor utsträckning och på olika sätt med forskare från andra institutioner vid Stockholms universitet, vilket utgör ett led i centrets vetenskapliga samverkan och samarbete. Samverkan och utbyte över vetenskapliga gränser sker exempelvis genom arrangerande av den välbesökta och tvärvetenskapliga seminarieserie som beskrivits ovan, men även mer konkret i specifika forskningsprojekt, exempelvis genom BMI-projektet som beskrivs nedan.

Vetenskapliga samarbeten sker även med företrädare för andra universitet, både i Sverige och utomlands. Detta kan illustreras med att Pernilla Leviner tillsammans med

Senior Lecturer Aoife Daly, School of Law and Justice, Liverpool University samt docent Rebecca Thorburn Stern, Juridiska fakulteten, Uppsala universitet har beviljats forskningsanslag för projektet "Treated like a child". I projektet ska en jämförelse göras mellan Sverige och Storbritannien med fokus på frågor om diskriminering av barn på grund av att de är barn. BRC-anknutna forskare deltar även i tvärvetenskapliga projekt. Som exempel kan nämnas att Pernilla Leviner och Tommy Lundström är delaktiga i projektet "Barnets färd i den sociala barnvården. Longitudinell uppföljning och lokala utvärderingsstrategier", som beviljats 23 535 000 kronor i programstöd i den särskilda utlysningen kring tillämpad välfärdsforskning från Forte. Stefan Wiklund, professor i socialt arbete, är huvudsökande. Vidare har Kavot Zillén tillsammans med tre andra rättsvetenskapliga forskare beviljats medel från vetenskapsrådet för ett projekt om oöprova behandling som gäller barn. I december 2019 fick BRC, med Professor Anna Kaldal som huvudsökande, 200 000 kr från Områdesnämnden för humanvetenskap. Inom profilområdet *Normer, rätt och etik* beviljades 100 000 kr för en interdisciplinär konferens i syfte att arbeta fram en masterkurs på temat barns rättigheter (Master program on the Child's Rights). Programmet är tänkt att ges vid BRC, Juridiska institutionen, i samarbete med Institutionen för pedagogik och didaktik samt Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, med inbjudna gästföreläsare från andra högskolor, universitet både nationellt och internationellt. Tanken är att öka kontaktytan mellan utbildning och forskning inom området barns rättigheter där Stockholms universitet har forskning vid flera institutioner inom profilområdet. Inom profilområdet *Barns och ungas världar och villkor* beviljades 100 000 kr för en interdisciplinär konferens i syfte att arbeta fram en interdisciplinär antologi med forskare från flera fakulteter och institutioner vid Stockholms universitet samt inbjudna forskare från andra lärosäten. Antologin, som har arbetsnamnet *Antologi om Barnets Rättigheter – Juridiska och etiska utmaningar*, ska användas som kurslitteratur för det framtida interdisciplinära och fakultetsövergripande magisterprogrammet vid BRC. Medsökande är Rebecca Adami, docent, Institutionen för pedagogik och didaktik samt Margareta Aspán, lektor, Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen.

BRC är även aktivt i internationella nätverk, t.ex. det Nordiska barnrättsnätverket samt det europeiska nätverket *Children's Rights European Academic Network*. Under 2019 har arbete med att anordna en konferens inom det nordiska nätverket påbörjats. Konferensen hålls i juni 2020.

Samverkan sker även med myndigheter och organisationer, såväl nationellt som internationellt, genom att forskare med koppling till BRC till exempel ombeds delta som experter i utredningar, föreläsa vid olika typer av konferenser och kompetensutvecklingsseminarier. Exempelvis har Karin Åhman, forskare med anknytning till BRC, varit ordförande för en interdepartemental arbetsgrupp som hade till uppgift att ta fram en vägledning för hur barnkonventionen kan tolkas och tillämpas. Denna gavs ut i december 2019.

En viktig uppgift för BRC:s forskare är att bereda Juridiska fakultetens remisser på olika lagstiftningsförslag på barnrättsrelaterade områden. Under 2019 har exempelvis

remiss beretts och skrivits på följande betänkanden: SOU 2018:68 *Nya regler om faderskap och föräldraskap*, SOU 2018:69 *Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet* samt SOU 2019:26 *Organbevarande behandling för donation*.

Därutöver har BRC:s forskare tillfrågats om att medverka i media på olika sätt, inte minst med anledning av att barnkonventionen inkorporerades som svensk lag 1 januari 2020. Flera av forskarna deltar frekvent i media och diskuterar barnrättsliga frågor, så även under 2019.

Barnrättsbloggen som startades under 2018 har fortsatt att utgöra en plattform där forskare med anknytning till BRC och andra som BRC har kontakt med har publicerat kortare texter som anknyter till deras forskning och/eller aktuella frågor i samhällsdebatten.²

I detta sammanhang bör BRC:s internationella skriftserie Stockholm Studies in Child Law and Children's Rights nämnas särskilt. Serien utges i samarbete med förlaget Brill Nijhoff och Pernilla Leviner är redaktör för skriftserien. Under december 2019 har volym fem i serien publicerats. Denna volym är en antologi om barns rättigheter i ett konstitutionellt perspektiv med fokus på Norden och är ett resultat av en konferens på Universitetet i Tromsø i mars 2018. Samtliga volymer presenteras på hemsidan.³

Stockholms universitets särskilda satsning på Barn, migration och integration

Sedan februari 2017 har BRC haft det övergripande administrativa ansvaret för den särskilda satsningen på temat Barn, migration, integration (BMI).

Projektet – som beskrivits i tidigare verksamhetsberättelser och särskild slutrapport⁴ – avslutades 31 mars 2019 och den 29 mars anordnades en slutkonferensen ”Barn, migration och integration i en utmanande tid”. Konferensen öppnades av rektor Astrid Söderbergh Widding och professor Karin Helander. Pernilla Leviner var konferensens moderator. Därefter följde sessioner som de anställda postdoktorerna ansvarade för. I samband med konferensen gavs antologin *Barn, migration och integration i en utmanande tid* ut. Den innehåller kapitel skrivna av de sex postdoktorer som var anställda inom projektet under perioden februari 2017 till mars 2019 samt gästforskare Rebecca Thorburn Stern. Denna del av projektet var ursprungligen tänkt som den sista fasen i satsningen. När denna slutfas avslutats beslutades emellertid att projektet skulle tillföras ytterligare en fas. Från att ha varit ett fristående projekt med BRC som

² Bloggen finns på <https://barnrattsbloggen.wordpress.com/>

³ Se <https://www.jurfak.su.se/barnrattscentrum/forskning/publikationer/stockholm-studies-in-child-law-and-children-s-rights>

⁴ <https://www.jurfak.su.se/barnrattscentrum/bmi>

administrativt ansvarigt utgör nu BMI ett tema under BRC. Verksamheten rapporteras dock fortfarande till BMI:s styrgrupp och Områdesnämnden.

Inom ramen för projektet har under såväl 2017 som 2018 en seminarieserie anordnats och representanter från flera olika institutioner vid Stockholms universitet har deltagit. Seminarieserien har fyllt en viktig funktion för att samla forskare med intresse för det övergripande temat för satsningen. Under 2019 arrangerades, utöver ovan nämnda konferens, följande seminarier och events:

- **Mars:** Seminarium tillsammans med Institutionen för socialt arbete och Sociologiska institutionen på temat *"When Children are No Longer Children: Immigration in the United States med professor Katharine Donato från Georgetown University"*.
- **April:** Daniel Hedlund och Livia Johannesson, statsvetenskapliga institutionen, höll en workshop på temat *"Asylum Determinations in times of Suspicion: Credibility, Evidence, Procedure"*.
- **September:** Vetenskap för vetgiriga *"Våra barn och andras ungar"*. Pernilla Leviner, deltog som föreläsare för BMI-satsningen i panelsamtal. Vetenskap för vetgiriga är en populärvetenskaplig satsning som Stockholms universitet anordnar tillsammans med Stockholms stadsbibliotek.

Då projektets ekonomiska sammanställning visade att det skulle finnas projektmedel kvar vid dess slut 31 mars 2019 lämnades den 19 februari 2019 i projektets slutfas en anhållan om förlängd dispositionstid för satsningen vilken Områdesnämnden för humanvetenskap beviljade den 7 mars 2019. Mot bakgrund av beviljandet fastställdes en strategi för projektets fortsättning av BMI:s styrgrupp den 3 maj 2019.

Daniel Hedlund, tidigare koordinator för BMI, avslutade sin anställning på Stockholms universitet den siste september 2019. Kavot Zillén, Pernilla Leviner och Julia Dahlqvist har sedan 1 oktober gemensamt ansvarat för koordinatorrollen och kommer fortsätta göra det till dess den förlängda dispositionstiden löper ut i december 2020.

Administration m.m.

I samband med att rektor beslutade om att utse ny föreståndare för BRC från 1 juli 2019 (se ovan) uppkom fråga om ny ställföreträdande föreståndare. BRC:s styrelse beslutade den 20 maj 2019 att föreslå en stadgeändring, innebärande att ställföreträdande föreståndare för centret inte behöver vara docent eller professor eller anställd vid Juridiska institutionen. Rektor beslutade den 10 oktober 2019 att fastställa stadgarna i enlighet med förslaget.

Här kan även nämnas att Rektor den 30 november 2017 beslutade om nya regler för centrumbildningar vid Stockholms universitet. De nya reglerna innebär att

centrumbildningar som respektive områdesnämnd ansvarar för systematiskt ska utvärderas och att områdesnämnden inom ramen för utvärderingarna ansvarar för att ompröva verksamheten minst vart sjätte år. Den 10 april 2019 beslutade Områdesnämnden för humanvetenskap om nya riktlinjer samt tidsplan för utvärdering av centrumbildningar vid det humanvetenskapliga området. Beslut har fattats om att BRC kommer att utvärderas under VT 2022. Syftet med utvärderingen är att granska huruvida centrumbildningar fyller ett för universitetet angeläget syfte.

Finansiering och ekonomi

BRC har sedan starten hösten 2012 finansierats av ett startbidrag från Rektor för Stockholms universitet om sex miljoner kr. Användningen av dessa medel framgår av bifogad ekonomisk sammanställning, vilken inkluderar fastställt resultat för perioden 2012-2019 samt prognos för 2020. Det kan konstateras att det vid årsskiftet 2019/2020 finns 492 853 kr kvar av detta bidrag.

Av bifogad ekonomisk sammanställning framgår även andra mindre bidrag som beviljats till stöd för BRC:s verksamhet under centrets verksamhetsår, bland annat för att anordna konferenser och workshops. BRC erhåller även en finansiering om 40 000 kr per år från Juridiska institutionen för inköp till det barnrättsliga biblioteket.

Vidare kan nämnas att BRC den 25 mars 2019 beviljades medel ur den s.k. rörliga resursen på Juridiska fakulteten för nedsättning i tid för föreståndare och ställföreträdande föreståndare om totalt 10 % i 12 månader samt 30 000 kr för övriga kostnader.

Utöver de medel som redovisas i den bifogade ekonomiska sammanställningen har finansiering under åren även erhållits för att finansiera enskilda forskningsprojekt som bedrivs av forskare med koppling till BRC.

Stockholm, 12 februari 2020

Pernilla Leviner
Föreståndare, Barnrättscentrum

